čiausiai pastatytam po 1655 m. karo. Tam pačiam laikotarpiui priskirtini ir akmenų bei plytų grindinių, molio aslos bei dviejų krosnių pagrindų fragmentai. Manytina, kad šioje vietoje XVII a. viduryje – XVIII a. stovėjo pastatas su ūkinės paskirties priestatais (patalpomis) Š ir P pusėje. Pastato matmenys neaiškūs. Pastatas turėjo būti nugriautas iki XIX a. I pusės, nes 1845 m. Vilniaus miesto plane pažymėtas šios vietos užstatymas panašus į dabartinį. Aptiktos mūro konstrukcijos buvo pastatytos ant supiltinio grunto.

Viršutiniame kultūriniame sluoksnyje taip pat rasti dviejų XX a. I pusės krosnių pagrindų fragmentai bei XX a. pradžia datuotina neaiškios paskirties mūrinė konstrukcija (perdangos atrama?).

Plote I, apatiniame kultūrinio sluoksnio horizonte aptikta įvairaus dydžio lauko riedulių sąvarta. Ant akmenų nebuvo kalkių skiedinio liekanų. Fiksuotuose perkasimuose aplink akmenis radinių nebuvo. Greičiausiai šie akmenys buvo sulaidoti ankstesnių statybos darbų, Raugyklos g. aplinkoje buvusių raguvų ir griovių lyginimo metu.

The excavation at Raugyklos St. 9

In 2007 an excavation (140 m^2) was conducted inside the building at Raugyklos St. 9 in the old town. A cultural layer up to 3.5 m thick and dating to the late 14th–20th centuries was discovered. During the excavation fragments of brick wall constructions, paving, and stove foundations were found. Over 200 finds, the majority of which consist of late 16th–19th-century household pottery, were collected. The brick wall remains belong to the several buildings that stood here prior to the current building.

Justina Ramanauskienė

Žvalgomieji tyrinėjimai ir žvalgymai Malūnų g. 3

2007 m. LII MTS ekspedicija vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Vilniuje, Malūnų g. 3 ketvirto buto rūsyje. Tyrinėjimų vietoje planuota išvalyti esamą rūsį ir pažeminti grindų lygį. Iki tyrinėjimų rūsyje jau buvo pradėti jo valymo darbai nedalyvaujant archeologui. Buvo nukastas 60 cm storio sluoksnis. Tyrinėjimais siekta įvertinti išlikusio kultūrinio sluoksnio chronologiją bei storį. Tais pačiais metais prie namo Malūnų g. 3 ketvirto buto ŠV sienos buvo vykdomi archeologiniai žvalgymai, susiję su namo pamatų hidroizoliacijos darbais. Žvalgytoje teritorijoje mechanizuotai kasta 12,4 m ilgio, 1,2 m pločio ir 1,75–1,8 m gylio tranšėja.

Žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai vykdyti seniausiu laikomame Vilniaus priemiestyje – Užupyje, kuris formavosi nuo XIV a. pabaigos prie XV–XVII a. buvusio pagrindinio kelio į R. XVI–XVII a. Užupyje stovėjo Šv. Petro ir Povilo cerkvė, link kurios pirmiausia ir susiformavo pagrindiniai keliai – tai dabartinės Užupio ir Malūnų g. Jau XVI a. Užupį su miestu jungė trys tiltai. Vienas jų stovėjo prie pat Bernardinų vartų ir vedė į dabartinę Malūnų g. (žr. V. Drėma, *Dingęs Vilnius*, V., 1991, p. 356–357).

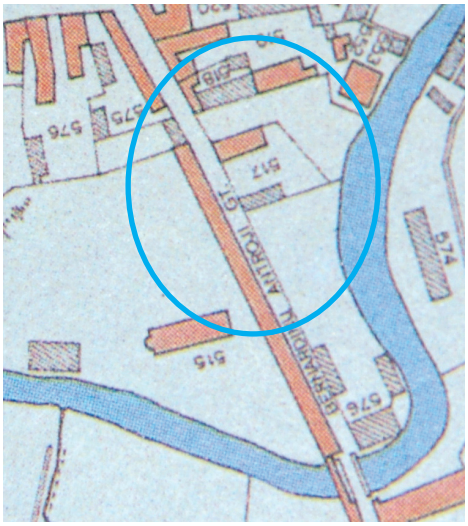
Yra išlikęs tiltas per Vilnelę, kuriuo galima patekti į Užupį, Malūnų g. Š dalį, kurioje ir stovi 3 namas. Iš R pusės namo kiemo teritoriją riboja Vilniaus dailės akademijos pastatas, iš V pusės – Malūnų g.

Namas Malūnų g. 3 yra Vilniaus senamiesčio 72 kvartale, buvusioje 515 posesijoje. Šios

1 pav. Ištrauka iš 1737 m. J. G. M. fon Fiurstenhofo Vilniaus miesto plano (V. Drėma, Dingęs Vilnius, V., 1990, p. 38–39).

Fig. 1. Extract from Fürstenhof's 1737 Vilnius city plan.

2 pav. Ištrauka iš 1808 m. K. Grunerto Vilniaus senamiesčio plano (V. Drėma, Dingęs Vilnius, V., 1990, p. 43).

Fig. 2. Extract from Grunert's 1808 plan of Vilnius old town.

teritorijos užstatymas pažymėtas XVIII a. I pusės Fiurstenhofo Vilniaus miesto plane (1 pav.). Tačiau po 1794 m. sukilimo vienuolyno pastatai sudegė arba buvo sugriauti, todėl 1795 m. pradėti statyti nauji, kurie užbaigti 1808 m. (pastatas gerai matomas 1808 m. K. Grunerto Vilniaus senamiesčio plane) (2 pav.). Statybos metu, matyt, buvo panaudotos senų pastatų liekanos, nes nauji pastatai buvo statomi tose pačiose vietose, kur parodyti XVIII a. vidurio planuose. 1812 m. pastatuose veikė prancūzų karo ligoninė. 1845 m. potvynio metu buvo sugriauta vienuolyną su bažnyčia jungusi galerija. 1864 m. vienuolynas buvo uždarytas, o pastatai perduoti Bernardinų bažnyčios dvasininkams. 1876 m. pastatai priklausė stačiatikių Šv. Dvasios brolijai, kuri ją valdė iki I Pasaulinio karo. Po karo pastatuose buvo įrengti butai valdininkams (žr. Bernardinų vienuolyno oficinos Vilniuje, Malūnų g. 3, architektūriniai tyrimai, *VAA*, f. 5, b. 4232).

2007 m. vykdytų žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu kasti du šurfai 3-io namo ketvirto buto rūsyje, kuriame yra dvi patalpos. Šurfas 1 kastas patalpos 1 R kampe. Jo dydis – 1,5x 1,4 m. Šurfas 2 kastas patalpos 2 P kampe. Jo dydis – 1x1,2 m. Bendras ištirtas plotas – 3,3 m². Tyrinėjimų metu nustatyta, jog kastų šurfų vietose yra susiformavęs iki 2 m storio kultūrinis sluoksnis. Fiksuota 9–10 kultūrinio sluoksnio horizontų. Įžemis pasiektas H_{abs} 92,34 m. Abiejuose šurfuose kultūrinio sluoksnio horizontai beveik identiški. Vyrauja drėgni sąnašiniai smėlio, žemės, durpių horizontai, susiformavę Vilnios potvynių metu. Kasant šurfus apie 1,3–1,5 m gylyje ėmė sunktis gruntinis vanduo. Tyrinėjimų metu paaiškėjo, kad kultūrinio sluoksnio horizontai išsiskiria gana gausia radinių koncentracija. Iš viso surasti 79 radiniai. Aptikta buitinės (23 vienetai)

ir statybinės keramikos fragmentų (25 vienetai). Tyrinėjimų vietoje fiksuotuose drėgnuose sąnašiniuose bei durpių sluoksniuose aptikta gana gerai išlikusios organinės medžiagos. Rasta odinių dirbinių fragmentų (28 vienetai), vienas medinio dirbinio fragmentas, surinkta gyvulių kaulų. Pagal aptiktus radinius kultūrinis sluoksnis datuojamas nuo XV/XVI a. sandūros iki XVII a. vidurio.

Vykdant archeologinius žvalgymus kasta 12,4 m ilgio, 1,15 m pločio ir 1,75–1,8 m gylio tranšėja. Joje fiksuoti 23 kultūrinio sluoksnio horizontai, įžemis nepasiektas. Kultūrinis sluoksnis pasižymi negausia archeologinių radinių koncentracija. Iš viso surinkta 70 radinių. Didžiausią jų dalį sudaro buitinės keramikos fragmentai (58 vienetai), aptikti keli koklių fragmentai (11 vienetai) ir vieno stiklinio butelio dugno fragmentas. Tyrinėjimų metu užfiksuoti dviejų akmeninių grindinių fragmentai: H14 (H_{abs} 96,37–96,32 m) ir H18 (H_{abs} 96,00–95,94 m). Kultūrinis sluoksnis pagal aptiktus radinius datuotinas XVIII–XX a. Jame fiksuoti akmenų grindiniai datuotini XIX a. pabaiga – XX a. pradžia ir XVIII a. pabaiga – XIX a. Ankstyvesnis grindinys galėjo būti išgrįstas po to, kai po 1794 m. sukilimo Šv. Pranciškaus Serafiniečio panelių bernardinių Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo vienuolynui priklausę pastatai sudegė arba buvo sugriauti, o nuo 1795 m. buvo pradėti statyti nauji pastatai senųjų vietoje, kurie užbaigti 1808 m.

2007 m. vykdytų tyrinėjimų rezultatai papildo ankstesnių tyrinėjimų duomenis ir leidžia teigti, jog teritorija galėjo būti pradėta apgyvendinti nuo XV a. pabaigos, o intensyvesnė ūkinė veikla prasidėjo tik nuo XVI–XVII a. Gausūs kultūrinio sluoksnio horizontai liudija, kad joje buvo gana dažni užstatymo ir žmogaus ūkinės veiklos pokyčiai. Juos galima sieti su XVIII–XIX a. vykusiais politiniais neramumais krašte bei su gamtiniais procesais (Vilnios vandens lygio svyravimais).

The field evaluation and survey at Malūnų St. 3

In 2007 an evaluation was conducted in the two-room basement belonging to flat 4 at Malūnų St. 3 (Figs. 1–2). There were plans to clean out the existing basement and lower the floor. The excavation goal was to evaluate the chronology and thickness of the surviving cultural layer. 2 test pits (a total area of 3.3 m^2) were excavated. It was established that a cultural layer of up to 2 m had formed at the test pit sites. 9–10 horizons were recorded. The cultural layer horizons were almost identical in both test pits. Wet alluvial sand, earth, and peat horizons, which had formed during flooding by the Vilnia, predominated. The cultural layer was marked by a fairly abundant concentration of finds. In all 79 finds were discovered, mostly structural and household ceramic sherds. Fairly well preserved organic material was recorded in the damp alluvial and peat layers at the excavation sites. Fragments of leather artefacts and animal bones were found. On the basis of the finds, the cultural layer dates from the turn of the 16th century to the mid-17th century.

At the same time, the foundation under the NW wall of flat 4 of the house at Malūnų St. 3 was waterproofed. To this end, an exploratory trench 12.4 x 1.15 m and 1.75–1.8 m deep was excavated. 23 cultural layer horizons were recorded and sterile soil was not reached. The cultural layer is marked by a sparse concentration of archaeological artefacts. In all 70

finds were collected, the majority of which consisted of household ceramic sherds. 2 stone paving fragments were recorded. The cultural layer dates to the 18th–20th centuries based on the finds.

Justina Ramanauskienė

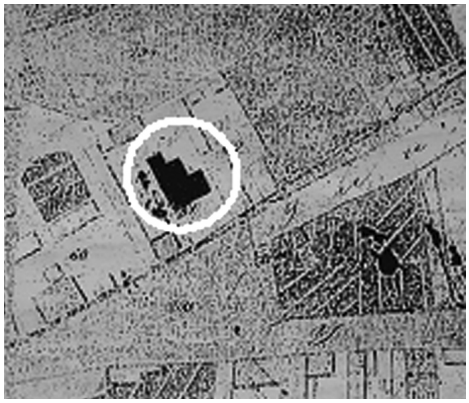
Žvalgomieji tyrinėjimai Užupio g. 36

2007 m. LII MTS ekspedicija vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Vilniuje, Užupio g. namo 36 sklype bei esamo rūsio patalpoje. Tyrinėjimų vietoje buvo planuojama statyti įvažiavimą į požeminį garažą po gyvenamuoju namu. Tyrinėjimais siekta įvertinti kultūrinio sluoksnio chronologiją bei storį.

Užupis laikomas seniausiu Vilniaus priemiesčiu, kuris formavosi nuo XIV a. pabaigos prie XV–XVII a. buvusio kelio į Polocką. XVI–XVII a. Užupyje stovėjo Šv. Petro ir Povilo cerkvė, kurios link pirmiausia ir susiformavo pagrindiniai keliai – tai dabartinės Užupio ir Malūnų gatvės.

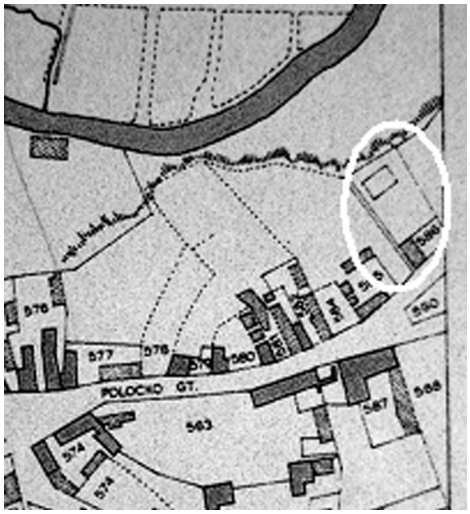
Pastatas Užupio g. 36 yra Vilniaus senamiesčio 72 kvartale, buvusioje 586 posesijoje. 1808 m. Vilniaus miesto plane šioje posesijoje, prie jos V ribos pažymėtas medinis ar pusiau mūrinis pastatas (1 pav.). 1845 m. Vilniaus miesto plane jau vaizduojamas pastatas, kuris stovi dabartinio pastato vietoje (2 pav.).

2007 m. vykdytų žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu kasti trys šurfai. Du šurfai kasti priešais namo PR fasadą esančiame kieme. Šurfo 1 dydis – 2x1,5 m, šurfo 2 – 2x1,9 m. Šurfas 3, kurio dydis 1x1 m, kastas namo rūsyje. Bendras tyrinėtų šurfų plotas –

1 pav. Ištrauka iš 1808 m. K. Grunerto Vilniaus senamiesčio plano (V. Drėma, Dingęs Vilnius, Vilnius, 1990, p. 41).

Fig. 1. Extract from Grunert's 1808 plan of Vilnius old town.

2 pav. Ištrauka iš 1845 m. Vilniaus miesto plano (V. Drėma, Dingęs Vilnius, Vilnius, 1990, p. 41).

Fig. 2. Extract from the 1845 Vilnius city plan.